

Helse- og omsorgsdepartementet
Pb 8011 Dep
0030 Oslo

Deres ref.

Vår ref.
oddnes

Dato
17.01.2011

Innspill til Helse- og omsorgsdepartementet i forbindelse med høring om forslag til ny kommunal helse- og omsorgslov

I dette innspillet vil Røde Kors be Helse- og omsorgsdepartementet om at:

- det i utarbeidelsen av nytt lovverk vurderes hvordan kommunene kan ansvarliggjøres for å utnytte frivilligheten som en ressurs og en helsefremmende aktivitet i seg selv
- samtlige kommuner oppfordres til å kartlegge hvilke relevante frivillige organisasjoner som finnes i kommunen, samt hvilke aktiviteter de kan tilby
- det oppfordres og tilrettelegges for at samarbeid mellom kommuner og frivillige organisasjoner forankres i lokalt tilpassede og forpliktende samarbeidsavtaler
- det i utarbeidelsen av nytt lovverk rettes et spesielt fokus mot utsatte og marginaliserte grupper for å hindre at de faller utenfor kommunenes sørge-for-ansvar
- Røde Kors skal tas med som en del av kommunens beredskapsarbeid

Kommunenes ansvar for helse- og omsorgstjenester

Røde Kors stiller seg bak regjeringens forslag om å oppheve skillet mellom helsetjenester og omsorgstjenester. For mange av deltakerne i våre aktiviteter som for eksempel mennesker som lever i sosial isolasjon, eller som sliter med rus eller psykisk sykdom, vil lovens forslag om en felles helse- og omsorgstjeneste med felles regelverk, herunder felles klage- og tilsynsinstans være positivt. Lovforslaget skal sikre bedre samhandling innad i kommunen, og mellom spesialisthelsetjeneste og kommunal helse- og omsorgstjeneste. Vi håper en slik endring fører til at mennesker i sårbare livssituasjoner får et mer helhetlig og individuelt tilpasset tilbud uten å måtte oppleve å bli sendt fra instans til instans for å få omsorgs- og helsetjenester de har behov for. På den andre siden bør ikke en slik endring føre til nye terskler og praktiske utfordringer for brukerne.

Det er i forslaget et økt fokus på kommunenes ansvar for helsefremmende og forebyggende arbeid, noe som ytterligere skal tydeliggjøres i ny folkehelselov. Samhandlingsreformen legger opp til økt aktivitet i kommunene for å utjevne sosiale helseforskjeller og skape et mer likeverdig tilbud om helse- og omsorgstjenester. Røde Kors støtter et slikt fokus og vil levere et eget innspill til forslag om ny folkehelselov.

Kommunens sørge-for-ansvar er i all hovedsak en ansvars plassering, og sier ingenting om *hva slags* tjenester kommunene plikter å yte. Dette må sees i sammenheng med hvilke rettigheter den

Norges Røde Kors

Post: P.B. 1 Grønland, 0133 OSLO
Besøk: Hausmannsgt. 7
Fakturerings: Norges Røde Kors, Postboks
2967, 7438 Trondheim

Tlf: 22054000
Faks: 22054040
Web: <http://www.redcross.no>
E-post: servicetorget@redcross.no

Bank: 8200 01 76318
Post: 0809 50 90444
Org.nr: NO 864 139 442

enkelte har til å motta tjenester. Kommunens plikt til å sørge for nødvendige helse- og omsorgstjenester (lovforslagets § 3-1) må sees i sammenheng med pasientrettighetslovens bestemmelser (§ 2-1) om rett til nødvendig helsehjelp og nødvendige omsorgstjenester. Departementet foreslår at lov om kommunale helse- og omsorgstjenester i størst mulig grad innrettes som en rendyrket pliktlov eller tjenestelov for kommunen samtidig som alle forhold vedrørende brukernes rettigheter samles i pasientrettighetsloven. Dette vil bidra til bedre forutsigbarhet og oversikt for brukere og pasienter. Røde Kors mener kommunene bør tilføres kompetanse og økonomiske midler til å følge opp intensjonene i lovforslaget.

Helse- og omsorgstjenester for marginaliserte grupper

Innsatte i kriminalomsorgen ble sikret rett til kommunale helsetjenester i 1995 gjennom lovfesting. I det nye lovforslaget faller helsetjenester for innsatte inn under kommunens generelle sørge-for-ansvar for de personer som til enhver tid oppholder seg i kommunen. Dette kan synes uheldig. Departementet kommer allikevel frem til at denne tjenesten bør komme til uttrykk i en egen lovbestemmelse som viderefører gjeldende rett (§3-8). Fengselslegen overtar fastlegens rolle under fengselsoppholdet. Røde Kors støtter dette forslaget, og peker samtidig på tiden etter soning som spesielt sårbar i forhold til tilgangen på helse- og omsorgstjenester. Det er derfor avgjørende at det er et tett samarbeid mellom det løslatende fengsel og den kommunale helsetjenesten der den løslatte skal bo.

Organisering av tjenester og frivillighetens rolle

Velferdsstaten kjennetegnes i dag av et samspill mellom stat (myndigheter) og tredje sektor. Dette er en erkjennelse av at velferdsstaten ikke er den eneste produsenten av velferd. Også den private markedsbaserte sektor, den frivillige organisering (tredje sektor) og familien har vært og vil fortsatt være store bidragsyttere til vår samlede velferd. Det er kanskje derfor riktigere å si at vi i dag har et *velferdssamfunn* enn en *velferdsstat*.

Røde Kors og andre frivillige organisasjoner gjør i dag en betydelig innsats ved å organisere frivillige og drive aktiviteter for eksempel innen rehabilitering, eldreomsorg, tilbud til barn og unge i vanskelige livssituasjoner, psykisk helse og tilbud til rusavhengige og andre mennesker som har behov for nettverk. Røde Kors er videre en arena for samfunnsdeltakelse og på denne måten med på å sikre mennesker gode liv og hindre ensomhet og sosial isolasjon. Dette fremheves som en av frivillighetens viktigste oppgaver i regjeringserklæringen 2009-2013:

"Frivilligheten gir folk muligheten til deltakelse samtidig som den er viktig for å få løst mange viktige samfunnsoppgaver, og bidrar blant annet til bedre folkehelse og integrering."

Slike tilbud er et supplement til offentlige tjenester. På andre områder har Røde Kors utført aktiviteter som siden er blitt offentlige oppgaver eller arbeidsformer. Sykehusdrift og sykehjem er eksempler på dette. På samme måte har Røde Kors sett nye behov i dagens samfunn og opprettet nye aktiviteter for mennesker i sårbare livssituasjoner.

Frivillige organisasjoner trekkes i lovforslaget inn som en sentral samarbeidspartner for kommunene innen helseopplysning og annet forebyggende arbeid. Røde Kors oppfordrer kommuner / fylkeskommuner og lokale Røde Kors foreninger / distrikter til å inngå partnerskapsavtaler som er tilpasset lokale behov, der dette er hensiktsmessig.

Kommunal beredskap

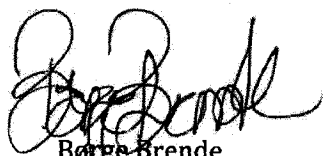
Røde Kors er gjennom sin rolle som støtteaktør for norske myndigheter bevisst sin rolle som beredskapsaktør på kommunalt nivå innenfor de områder ny kommunal helse- og omsorgslov vil omfatte. Kommunalt beredskapsarbeid og kommunale krisepplaner bør derfor gjenspeile samarbeidet med Røde Kors gjennom definering av type støtte og ressurser.

De frivillige i Røde Kors innehar grunnkunnskaper innen førstehjelp og om hvordan man møter mennesker i sårbare livssituasjoner. Knyttet til Direktoratet for Samfunnssikkerhet og beredskap sin visjon om "et trygt og robust samfunn der alle tar ansvar" har Røde Kors igangsatt utrulling av prosjektet Røde Kors Beredskapsvakt. I samarbeid med kommunen rekrutterer Røde Kors lokalt frivillige som ved en ekstraordinær hendelse kan bistå innen ulike områder og under ledelse av Røde Kors. Beredskapsvaktene forplikter seg til grunnleggende opplæring i førstehjelp, psykososial støtte (hvordan møte mennesker i sårbare situasjoner) og innen kommunal krisehåndtering i samarbeid med relevante etater og sektorer i kommunen. Siste kommune ut i 2010 var Øksnes kommune (4443 innbyggere) hvor det ble rekruttert 98 beredskapsvakter, den positive responsen er sammenfallende med øvrige kommuner hvor rekruttering har foregått i 2010.

Røde Kors viser også til samvirkeprinsippet innen redningstjenesten hvor offentlige, private og frivillige organisasjoner samhandler for å kunne håndtere søks- og redningsoperasjoner når liv og helse er truet. Prinsippet om samvirke synes også overførbart til å løse utfordringer i den nye kommunale helse- og omsorgsloven, ref også Lov om kommunal beredskapsplikt per 1. januar 2011 hvor kommunene er pålagt å utarbeide beredskapsplaner innen alle sektorer og oppdatere disse årlig.

De lokale Røde Kors – foreningene bør inkluderes i de kommunale beredskaps- og kriseplanene - ikke bare operasjonelt men også i planarbeidet, slik at både det offentlige og de frivillige kjenner hverandres plass og rolle i det kommunale beredskapsarbeidet.

For Røde Kors,

Børge Brende
generalsekretær